

A POLGÁRI ISKOLÁK REFORMJA.

Az Országos Közoktatásügyi Tanács állandó bizottsága, 1897 ápr. hó 27-én tartott ülésében, a polgári iskolák reformjának megállapítása czáljából dr. Bokor József e. t. elnöklete alatt dr. Alexander Bernát e. t. és dr. Kiss Áron, dr. Kovács János és Lád Károly tanácstagokból szakbizottságot alakított és küldött ki azzal a feladattal, hogy a polgári iskolákat illető minden kérdésre kiterjeszkedő javaslatot dolgozzon ki. A bizottság e javaslatait a következő pontokban foglalta össze :

I. A polgári iskola ideiglenesen az 1868-iki XXXVIII. t.-cz. keretébe foglalt középfoku tanintézet, vagyis középiskola.

II. A polgári iskola feladata közvetlenül az életre vagy szakiskolára előkészíteni. Nem a polgári, hanem a régi középiskola (gymnasium és reáliskola) feladata az egyetemi és műegyetemi tanulmányokra való előkészítés.

III. A polgári iskola alapja a négy osztályu elemi népiskola.

IV. A polgári iskola négy alsó osztálya az 1868-iki XXXVIII. és az 1883-ki I. t.-czikkek értelmében teljesen párhuzamos a gymnasium és reáliskola alsó négy osztályával.

V. A polgári iskola alsó négy osztálya fölé épülnek a középfoku szakiskolák, nevezetesen : a közép ipariskola, a tanítóképzők, a hadapród iskolák és a felsőbb kereskedelmi iskolák, mely utóbbiak záróvizsgálatuk minősítő erejével és az egyévi önkéntességre jogosító előnyükkel a polgári iskolák felső két osztályát (az V. és VI. osztályt) ott, a hol kapcsolattak, magukba vették fel és ezen, a kedvezmények által segített versenyök folytán a többiek fejlődését is meggátolták.

VI. A polgári iskola az elemi iskola négy osztálya fölé épült, a népiskolákban elérhetőnél magasabb műveltségre vezető, önmagában befejezett egészet alkotó középiskola.

A polgári iskolákra vonatkozó intézkedések tehát az 1868 : XXXVIII. t.-czikkből törlendőek és szerves egészet képező, önálló polgári iskolai törvénybe foglalandók.

VII. Az alsóbbfoku szakiskolák (iparos és kereskedelmi tanoncziskolák) semminemű szerves kapcsolatban nem állanak a középiskolákkal (gymnasiummal, reál- és polgári iskolákkal). A vallás- és közoktatásügyi miniszteriumnak 1893 aug. 31-én 33,564. sz. a. kelt rendeletének 21. a) és b) pontja csupán a középiskolákból oda való átlépését szabályozza.

A középfoku szakiskolák pedig a középiskolák (polgári és régi középiskolák) alsó négy osztálya fölé épülnek.

VIII. A polgári iskolák osztályainak és évfolyamainak száma hét ; tantervek oly irányban dolgozandó ki, hogy a régi középiskoláknak álta-

lánosan művelő tantárgyai egy idegen nyelvvvel — a némettel — kerekded befejezést nyerjenek, és a jelentésben felsorolt gyakorlati fontosságú tantárgyakkal — alkotmánytan és jogi ismeretek, közgazdaságtan, könyvviteltan és állami számviteltan — együtt befejezett műveltséget nyujtsanak.

Ennek ellenőrzésére szolgál a VII. osztály és tanfolyam végén tartandó érettségi vizsgálat, mely úgy rendezendő be, hogy az általános műveltség és a még felölelt tantárgyak tekintetében a régi középiskolákéval egyenértékű legyen és ez egy évi önkéntességre is jogosíthasson. A polgári iskola alsó négy és felső három osztálya között oly viszony állapítandó meg, hogy a tanuló már a IV. osztályból is bizonyos kikerekített ismeretekkel léphessen a középfoku szakiskolákba és az életbe.*

IX. A polgári iskoláknak úgy négy alsó, mint teljes, érettségi vizsgálattal befejezett hét osztálya mindazon pályákra minősítsen, a melyekre a gymnasium, reáliskola, felsőbb kereskedelmi iskola, valamint az ezekkel egyenértékű katonai iskolák.

Kivételt csupán csak az egyetemi és műegyetemi pályák tesznek, a melyekre csupán a gymnasium és reáliskola teljes, érettségi vizsgálattal befejezett nyolcz osztálya készít elő.

* Ezen ponthoz *dr. Kováts János* szakbizottsági tag a következő különvéleményt adta be:

1. Az 1868: XXXVIII. t.-cz. 68. §. szerint hat osztálylyal szervezett polgári fuiskolák hat osztályuaknak meghagyandók. A tanfolyam végén záróvizsgálat tartassék. Az ezen vizsgálattal kiérdemelt végbizonyítványt adjon az egyévi önkéntességre, továbbá adja meg mindazon jogosítványokat, a melyeket az 1883. évi I. t.-cz. a felső kereskedelmi iskola ú. n. érettségi bizonyítványának megad.

2. A polgári iskolából felső kereskedelmi iskolákká átalakult iskolák alakíttassanak vissza polgári iskolákká.

3. Ezek helyett a szükséges számban állíttassanak tisztán a szakképzésre szervezett két évfolyamos kereskedelmi iskolák, a melyekbe a hat osztályú polgári iskolát bevezett tanulók vehetők fel.

U. ugyane kérdésre nézve jelen füzetünk első cikkét. A bizottsági javaslatban érthetetlennek találjuk azt a hangzatos pontot, mely szerint a hét osztályú polgári iskola érettségi vizsgálatát úgy rendezendő be, hogy az általános műveltség és a még felölelt tárgyak tekintetében a régi középiskolákéval egyenértékű legyen. A 7 nem lehet annyi mint a 8, s a 7 osztályú polgári iskola sohasem fog egyenlő értékű általános műveltséget adni a 8 osztályú középiskolákkal. A «még felölelt tárgyak» közül az irodalmiakban közel sem járhat a gymnasiumhoz, a reálisakban a reáliskolákhoz, 8 év alatt sem, annál kevésbé 7 év alatt.

Szerk.

X. A polgári iskolai tanárképzés és képesítés a középiskolai tanárképzéssel és képesítéssel egyesítendő.

Addig azonban, a míg ez az egyesítés megvalósítható lesz, szükséges, hogy a meglevő polgári iskolai tanítóképző intézet ugy anyagi eszközök nyújtása, mint a szükséges tanerők alkalmazása által oly helyzetbe hozassék, hogy a polgári iskolai tanárképzéssel szemben felállítható követeléseknek megfelelhessen.

IRODALOM.

Magyar Verstan. Középiskolák számára és magánhasználatra írta Négyesy László. Második javított kiadás. Budapest, Franklin-Társulat, 1898. Ára 90 kr.

E könyv szerzője épen verstani munkáival alapította meg írói pályáját. Lehetnek, a kik a versformának általában, tehát a verstannak sem tulajdonítanak valami különös jelentőséget. Bár azóta Négyesy maga sem maradt tisztán a verstan terén, bizonyára tévednek, a kik a versforma jelentőségét kicsinylik. A ki tudja, hogy sokszor egyes írók népszerűsége vagy népszerűtlensége (Gyöngyösi, Zrínyi), egész irodalmi irányok divatja (ó-classicaiak, magyarosok) jobbára a verselésen fordul meg; a ki meg tudja érezni a tartalom és alak szoros összefüggését, egymásra hatását, az igazi classicismus egyik legfőbb jellemvonását: az bizonyynal nem fogja a versforma és a verstan jelentőségét kicsinyelni. De bármikép gondolkodik is valaki e kérdéstről, azt mindenkinek el kell ismernie, hogy a magyar verstant, mint tudományt, irodalmunkban Négyesy egy nagy lépéssel vitte előre.

Voltak ugyan régebben is figyelemre méltó kísérletek a verstan egyes kérdéseinek atisztázására. Hogy mellőzzem Barótiék prosodiai tollharczait, valamint Fogarasi és Toldy vitáját: mértékes vagy hangúlyos-e a magyar vers? — elég legyen rámutatnom *Arany* nevezetes tanulmányára: *A magyar nemzeti versidomról*, melyben a magyar vers sajátosságait oly pontosan állapítja meg, hogy maig sincs jobban, de tudományosan rhythmikailag meg nem magyarázza. *Torkos László* több helyes rhythmikai fogalmat hozott forgalomba, nem egy kérdést tisztázott a magyar verstan terén, rendszert is alkotott; de módszere nem az igazi philologiai módszer, nem inductive a tényekből hozza ki az általános törvényeket, hanem a rhythmusnak a priori megállapított fogalmából dedukálja a magyar vers törvényeit: azért aztán nem egy tévedésbe esik, a magyar vers törvényeinek a megállapításában német minták után indul.